

Kollektiv konsolidering

2009-04-03

- vägledning för
livförsäkringsbolag
och tjänstepensionskassor

INNEHÅLL

FÖRORD	1
KOLLEKTIV KONSOLIDERING	2
Tillämpningsområde	2
Nivå och gränser för kollektiv konsolidering	2
Löpande uppföljning	3
Publicering	3
ANVISNING FÖR ATT BERÄKNA KOLLEKTIV KONSOLIDERINGSNIVÅ	4
Definitioner	4
Metoder för fördelning av tillgångsvärden	4
Fördelningsbara tillgångsvärden	5

Förord

Finansinspektionen (FI) vill med denna vägledning verka för att ömsesidiga livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor (bolagen) beräknar och publicerar uppgifter om kollektiv konsolidering för sina traditionella pensionsförsäkringar så att uppgifterna kommer konsumenterna till del.

Det tidigare kravet på bolagen att rapportera kollektiv konsolidering till FI upphörde den 1 januari 2009, då Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2005:31) om svenska livförsäkringsbolags och tjänstepensionskassors kvartalsvisa rapporteringsskyldighet upphävdes.

Vi behöver inte dessa uppgifter regelbundet i vår tillsyn och begär därför inte längre in dem från bolagen. Därmed har vi även upphört att publicera uppgifterna på vår webbplats. FI anser dock att det är viktigt att bolagen själva informerar sina kunder om den kollektiva konsolideringsnivån och samtidigt sätter in dessa uppgifter i ett större sammanhang.

Till detta vägledningsdokument för vi nu över de allmänna råden och anvisningarna från de upphävda föreskrifterna.

Kollektiv konsolidering

Ett livförsäkringsbolags kollektiva konsolideringsnivå är ett mått på värdet av bolagets samlade tillgångar i förhållande till bolagets samtliga åtaganden inklusive den uppskattade återbäringen. Begreppet kollektiv konsolidering berör enbart ömsesidigt verkande livförsäkringsbolag och vissa tjänstepensionskassor. Det gäller bara för försäkringsavtal som innebär rätt till andel i ett eventuellt överskott .

Till bolagets åtagande hör först och främst de garanterade åtagandena till försäkringstagarna. Preliminärt fördelad (allokerad) återbäring är det viktigaste exemplet på åtagande som inte är garanterat. Sådan återbäring är en del av bolagets riskkapital, vilket kan tas i anspråk för att täcka förluster.

När livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor beräknar sina samtliga åtaganden måste de ta hänsyn till de regler som gäller när de fördelar tillgångsvärden mellan försäkringstagarna. För denna fördelning finns två olika metoder, [retrospektivreservmetoden](#) och [pensionstilläggsmetoden](#). Tillgångarna värderas i detta sammanhang till verkligt värde.

Tillämpningsområde

Svenska livförsäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse bör beräkna och på lämpligt sätt publicera uppgifter om fördelningsbara och fördelade tillgångsvärden samt den kollektiva konsolideringsnivå. Dessa uppgifter bör också beräknas av tjänstepensionskassor vars balansomslutning per den 31 december närmast föregående år uppgick till minst 500 miljoner kronor.

Detta gäller dock inte ren riskförsäkring (såsom olycksfallsförsäkring, sjukförsäkring, grupplivförsäkring eller avgångsbidragförsäkring), depåförsäkring eller fondförsäkring. Det gäller endast undantagsvis för sådana livförsäkringsbolag som får dela ut vinst till aktieägare eller garanter.

Nivå och gränser för kollektiv konsolidering

Livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor bör bestämma en nivå för sin kollektiva konsolidering. Bolagen bör också bestämma gränser inom vilka konsolideringsnivån normalt kan tillåtas variera. De bör därför i de försäkringstekniska riktlinjerna respektive stadgarna lägga fast principer för val av nivå och gränser samt motivera detta i en instruktion eller policy.

För försäkringsavtal där hanteringen av överskott grundas på retrospektivreservmetod och preliminärt fördelad (allokerad) återbäring, bör följande beaktas.

- Livförsäkringsbolaget eller tjänstepensionskassan bör inte under en längre tid avvika från ett uppsatt konsolideringsintervall. Policydokumentet bör innehålla en tidsram inom vilken återgång bör ske. En definitiv återgång till konsolideringsintervallet bör göras snarast, dock senast inom 36 månader räknat från den första tidpunkten för avvikelse. Återgången är definitiv först när konsolideringsnivån konstaterats vara inom intervallet vid två på varandra följande kvartalsskiften.
- Om en definitiv återgång inte uppnåtts inom senast 36 månader räknat från den första tidpunkten för avvikelse, bör en momentan allokering alternativt reallokering vidtas, så att den kollektiva konsolideringen återgår till ett läge inom intervallet.

Löpande uppföljning

Livförsäkringsbolaget eller tjänstepensionskassan bör löpande följa utvecklingen av den kollektiva konsolideringsnivån och vidta de åtgärder som rimligen kan krävas för att de uppsatta målen bör uppfyllas.

Om livförsäkringsbolaget trots detta inte uppfyller försäkringsrörelselagens (1982:713) krav på god försäkringsstandard och skälig fördelning av överskott, bör bolaget vidta de ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga med hänsyn till omständigheterna. Även en tjänstepensionskassa som inte uppfyller 4 § lagen (1972:262) om understödsföreningar bör vidta de ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga med hänsyn till omständigheterna.

Publicering

Livförsäkringsbolaget eller tjänstepensionskassan bör publicera uppgift om bolagets kollektiva konsolidering på lämpligt sätt. Företrädevis bör uppgift om den kollektiva konsolideringsnivån publiceras på bolaget hemsida.

Anvisning för att beräkna kollektiv konsolideringsnivå

Definitioner

Med *kollektiv konsolideringsnivå* uttryckt i procent avses kvoten mellan fördelningsbara tillgångsvärden och fördelade tillgångsvärden multiplicerad med 100.

Med *kollektivt konsolideringskapital* avses skillnaden mellan fördelningsbara tillgångsvärden och fördelade tillgångsvärden.

Metoder för fördelning av tillgångsvärden

Fördelning av tillgångsvärden på försäkringstagare eller försäkringsavtal kan göras enligt någon av följande metoder.

Retrospektivreservmetod

Beteckningar och avgränsningar

V' = retrospektivreserv. Retrospektivreserven beräknas inklusive premieöverföring (ej intjänad premie). Retrospektivreserven minskas med annullations-, flyttnings- eller återköpsavgifter om sådana tillämpas. Särskild reduktionsfaktor som tillämpas bara om konsolideringsnivån understiger 100 procent beaktas inte i denna beräkning.

\ddot{A} = tekniskt återköpsvärde, beräknas inklusive premieöverföring (ej intjänad premie)

VP = aktuell prognosreserv för försäkring under utbetalning. Prognosreserven beräknas med avseende på såväl garanterat försäkringsbelopp som aktuellt tilläggsbelopp baserat på återbäring

Beräkning

Fördelade tillgångsvärden definieras för enskilt försäkringsavtal som det största av V' , \ddot{A} , VP och 0.

De fördelade tillgångsvärdena summeras över alla avtal i aktuellt försäkringsbestånd.

Summan bör inkludera ännu inte utbetald återbäring, såväl garanterad som villkorad, och avsättningar för oreglerade skador inklusive premiefrielseskador.

Pensionstilläggsmetod

Vid tillämpning av denna metod ingår följande poster:

1. kapitalvärde av beslutade pensionstillägg
2. kapitalvärde av beslutade fribrevshöjningar
3. kapitalvärde av framtida premierreduktion
4. tekniskt återköpsvärde eller motsvarande kapitalvärde för intjänade förmåner.

Med kapitalvärde avses nuvärde av förmåner som är fördelade till försäkring men inte är garanterade.

Fördelningsbara tillgångsvärden

Bolagets samtliga tillgångar som är hänförliga till livförsäkringar för vilken retrospektivreserv- respektive pensionstilläggsmetoden tillämpas, tas upp till verkligt värde där sådan värdering är möjlig enligt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

I övriga fall tillämpas årsredovisningens principer. Värderingen bör avse tillgångarna vid utgången av det kvartal som rapporteringen avser. Från tillgångarnas värde görs avdrag för skulder, nämligen posterna CC, FF, GG, HH och II till den del de går att hänföra till livförsäkring enligt balansräkningen, samt för aktie- eller garantikapital. Vid värdering av skulderna tillämpas årsredovisningens principer.